

گروه: الف				بسمه تعالی		مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه	
				امتحانات پایان سال – خرداد ۱۳۹۴		معاونت آموزش و امور حوزه‌ها	
						اداره ارزشیابی و امتحانات	
پایه :		۴		موضوع:		فقه ۱	
تاریخ :		۹۴/۰۳/۱۶		ساعت:		۱۰:۳۰	
نام کتاب: لمعه، از ابتدای «کيفية الصلوة» تا ابتدای «كتاب الصوم»							
لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)							

تستی

۱. کدام گزینه در مورد صلاة العیدین غلط است؟
 ب ۲۵۰/۱
 ا. يستحب الاصحاب بها إلاً بمكة □
 ب. يستحب أن يطعم في الأضحى قبل خروجه إلى الأضحية ■
 ج. يكره التنفل قبل صلاة العيد □
 د. لو فاتت صلاة العيد لم تقضى في أشهر القولين □
۲. کدام گزینه، از موارد استحباب زکات نیست؟
 د ۳۳۴/۱
 ا. ما تنبت الأرض من المكبل والموزون □
 ب. اناث الخيل السائمة □
 ج. مال التجارة □
 د. البغال والحُمير ■
۳. كثير السهو عند السهو في الركعات
 ا ۲۸۱
 ا. يبنى على الأكثر ما لم يستلزم الزيادة ■
 ب. يعيد الصلاة إن كان السهو بين الأربع والأكثر □
 ج. يبنى على الأكثر مطلقاً □
 د. يبنى على الأقل مطلقاً □
۴. در کدام مورد، زکات واجب است؟
 د ۳۳۲
 ا. المغصوب □
 ب. الصدقة المندورة مشروطة □
 ج. المرهون غير المتمكن من فكّه □
 د. الموقوف عليه بالنسبة الى التاج ■

تشریحی

* يتأكد الأذان والإقامة في الجهرية و خصوصاً الغداة و المغرب بل أوجبهما فيهما الحسن مطلقاً و المرتضى فيهما على الرجال و أضاف إليهما الجمعة و أضاف الأول الإقامة مطلقاً و الثاني هي على الرجال مطلقاً. ۱۹۳/۱

۱. ا. در جمله «أوجبهما فيهما الحسن مطلقاً و المرتضى فيهما» مرجع ضمائر و معنای «مطلقاً» را بنویسید. ب. عبارت «و أضاف الأول ...» را توضیح دهید.

ا. أوجبهما: اذان و اقامه - فيهما: صبح و مغرب - فيهما: صبح و مغرب. مطلقاً: در نساء و رجال. ب. یعنی حسن (بن ابی عقیل) اقامه را در تمام نمازهای پنج گانه اضافه کرده و سید مرتضی هم اقامه را بر مردان، در تمام نمازهای خمس، واجب نموده است.

* تبطل الصلاة بفعل التأمین لغير التقيّة للنهي عنه في الأخبار و لا تبطل بقوله: «اللهم استجب» و إن كان بمعناه و بالغ من أبطل به كما ضعف قول من كره التأمین. ۳۳۱/۱

۲. عبارت را توضیح دهید.

اگر کسی بدون تقيه، در نماز آمین بگوید به خاطر وجود نهی از تأمین، نماز باطل می شود، اما اگر انسان بگوید: «اللهم استجب» گرچه به معنای همان آمین است ولی نماز باطل نمی شود. گرچه عده ای مبالغه کرده و نماز را در صورت دوم هم باطل دانسته اند، و برخی ها هم آمین گفتن را مکروه دانسته اند ولی هر دو ضعیف است.

* الحمد في غير الأوليين أولى من التسبيح مطلقاً لرواية محمد بن حكيم عن أبي الحسن (ع) و روى أفضليّة التسبيح مطلقاً و لغير الإمام و تساويهما و بحسبها اختلفت الأقوال. ۲۰۶/۱

۳. ا. فرع فوق در چه زمینه ای مطرح شده است؟ مقصود از «مطلقاً» چیست؟ ب. اقوالی که در عبارت، از روایات استفاده شده را بنویسید.

ا. درباره جواز و اولویت قرائت حمد در رکعت سوم و چهارم نسبت به تسبیحات اربعه. مطلقاً: چه برای کسی که فرادا نماز می خواند یا

برای امام جماعت و یا برای مأوم. ب. برای همه، خواندن حمد اولی است - برای همه، خواندن تسبیحات اولی است - برای غیر امام (مأوم و منفرد) تسبیح افضل است - تسبیح و حمد، مساوی است و هیچ کدام افضل نیست.

* يستحبّ ترتیب المصلی قاعداً لعجز أو لكونها نافلة حال قراءته. ۲۲۷

۴. أ. مقصود از «ترتیب المصلی قاعداً» را بنویسید. ب. «لعجز أو لكونها نافلة» علت برای چیست؟ توضیح دهید.

أ. أن يجلس على اليه و ينصب ساقیه و رکبته (كما تجلس المرأة متشهدة)

ب. علت برای نشسته نماز خواندن است؛ زیرا یا نماز نافله است و یا وی عاجز از ایستاده نماز خواندن می باشد.

* «وَالصَّحَى» و «الْمَشْرَحُ» سورة فی المشهور فلو قرأ إحداهما فی رکعة وجبت الأخری علی الترتیب و الأخبار خالية من الدلالة علی وحدتهما و إنما دلّت علی عدم اجزاء إحداهما و فی بعضها تصریح بالتعدّد مع الحكم المذكور. ۲۱۴/۱

۵. أ. «فی المشهور» و «علی الترتیب» اشاره به چه مطلبی دارد؟ ب. به نظر شارح، مفاد اخبار در بحث فوق چیست؟

أ. فی المشهور: مشهور آن است که اینها یک سوره اند. علی الترتیب: به همان ترتیبی که در قرآن آمده باید خوانده شود.

ب. روایت دو دسته است: بعضی از آنها تنها بیانگر عدم اجزاء یکی از این دو سوره در نماز، است اما بیان نمی کند که اینها یک سوره هستند. دسته دیگری از احادیث، صراحتاً بیانگر دو سوره بودن اینهاست ولی در عین حال در نماز، هر دوی این سوره ها را با هم لازم شمرده است.

* ربّما قيل بوجوب الجمعة فی حال الغيبة و إن لم یجمعها فقیه عملاً بإطلاق الأدلة و اشتراط الإمام أو من نصبه إن سلّم فهو مختص بحالة الحضور أو بإمكانه. ۲۴۲/۱

۶. جملة «اشتراط الإمام ...» اشاره به چه اشکالی دارد؟ اشکال و جواب را بنویسید.

اشکال: وجوب نماز جمعه متوقف بر وجود امام معصوم یا کسی که منصوب از ایشان است می باشد، و در زمان غیبت این شرط وجود ندارد؛ پس نماز جمعه وجوب ندارد. جواب: اولاً این اشتراط را قبول نداریم و ثانیاً: این اشتراط وجود امام برای وجوب نماز جمعه، تنها مربوط به زمان حضور است یا مربوط به زمانی است که حضور امام ممکن باشد و شامل زمان غیبت نمی شود.

* یکره أن یُستتاب المسبوق برکعة إذا عرض للإمام مانع من الاتمام و متى بطلت صلاة الإمام فإن بقی مکلفاً فالاستتابة له و إلّا فللمأومین. ۳۲۳/۱

۷. أ. مقصود از «یستتاب المسبوق برکعة» چیست؟ ب. جمله «متی بطلت ...» را توضیح دهید.

أ. یعنی مأومی را که از اول نماز حاضر نبوده و بعد از آن که یک رکعت از نماز جماعت خوانده شده به نیابت گماشته شود و نایب از امام جماعت گردد. ب. یعنی اگر در حین نماز جماعت، نماز امام باطل شد، اگر هنوز خود امام از حالت تکلیف خارج نشده، خودش باید یکی از مأومین را به نیابت بگمارد تا نماز را ادامه دهد و اگر امام از حال تکلیف خارج شده (مثلاً بیهوش شده) باید مأومین شخصی را به نیابت برای ادامه نماز بگمارند.

* أمّا القيام فهو رکن فی الجملة اجمالاً و لولاه لأمكن القدح فی رکنه لأنّ زیادته و نقصانه لا یبطلان إلّا مع اقترانه بالركوع و معه یستغنی عن القيام لأنّ الركوع كافٍ فی البطلان. ۲۳۴/۱

۸. أ. مراد از «رکن فی الجملة» و مرجع ضمیر «لولاه» را بنویسید. ب. جملات «لأنّ زیادته» و «لأنّ الركوع» علت برای چیست؟ توضیح دهید.

أ. فی الجملة: یعنی اجمالاً رکن است؛ زیرا در خصوصیت قیام اختلاف است که چه قیامی رکن است - لولاه: یعنی لولا الاجماع.

ب. لأنّ زیادته ...: علت برای قدح در رکنیت قیام به تنهایی است؛ چون زیادی و نقصان قیام در صورتی مبطل است که قیام متصل به رکوع

باشد در حالی که خود رکوع به تنهایی، زیاده و نقصانش موجب بطلان نماز است.

لأنَّ الركوع: علت است برای «معه يستغنى عن القيام».

* لو غلب على ظنَّه بعد التروى أحد طرفي ما شك فيه بنى عليه. ۲۷۴

۹. أ. مراد از «تروى» چیست؟ ب. معنای «بنى عليه» را توضیح دهید.

أ. تفکّر ب. ای فرضه واقعاً و التزام حکمه من صحة و بطلان و زیاده و نقصان.